

Besmette biest is een mogelijke bron van infectie voor mycoplasma

Mycoplasma bovis rukt op

In toenemende mate krijgen rundveebedrijven af te rekenen met *Mycoplasma bovis*. De reden voor het stijgend aantal infecties blijkt vooralsnog onbekend. De slaagkans na behandeling van de ziekte is beperkt. Alle pijlen zijn gericht op preventie.

tekst **Annelies Debergh**

Zeven van de honderd gescreende Vlaamse melkveebedrijven hebben een positief tankmelkstaal voor *Mycoplasma bovis*, zo bleek uit een steekproef van MCC Vlaanderen in het kader van een Veepeiler-project in 2016. Hoeveel dat in Nederland is, is bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) niet bekend. Het Vlaamse cijfer is hoe dan ook opvallend: een gelijksoortige steekproef uit 2009 wees nog op een besmettingsgraad van slechts 1,5 procent. Hoe kan het dat deze infectie op korte termijn zo aan terrein wint?

‘De indruk leefde dat de verspreiding van *Mycoplasma bovis* de laatste jaren was gestabiliseerd’, zegt dierenarts Karlien Supré, hoofd bedrijfsadviesing bij MCC Vlaanderen. Ze wijst op de recente screening van honderd willekeurig gekozen bedrijven. ‘Met het einde van het melkquotum in zicht is op nogal wat bedrijven vee aangekocht. Mogelijk heeft dat een effect op het verhoogde cijfer. Aankoop van vee geeft een duidelijk verhoogd risico.’

Vaak onopgemerkt aanwezig

Ook Geert Hoflack, dierenarts en adviseur bij het farmaceutisch bedrijf MSD, ziet dat *Mycoplasma bovis* de laatste jaren flink vaker voorkomt. ‘Het is niet precies bekend waardoor deze ziekte nu meer problemen veroorzaakt. Een van de mogelijkheden is dat door de handel van vee de ziekte meer is ingevoerd.’

Dat *Mycoplasma bovis* in Vlaanderen meer voorkomt, is overigens niet alleen uit de melkstalen en mastitisproblemen af te leiden. ‘De problemen zijn doorgaans het eerst te zien bij de kalveren’, begint Hoflack. ‘Al op zeer jonge leeftijd zien we kalveren met ademhalingsproblemen die na behandeling weer terugvallen. De problemen blijven aanslepen,

met een gigantische groeiachterstand tot gevolg en soms alsnog sterfte. Het zijn kalveren die doorgaans enorme hoeveelheden antibiotica consumeren.’ Een typisch ziektebeeld bij *Mycoplasma bovis* zijn kalveren die als gevolg van een middenoorontsteking de kop scheef

houden. Uierontsteking, gewrichtsontstekingen en wondinfectie na de keizersnede zijn vaak later opgemerkte gevolgen, somt Geert Hoflack op. ‘Soms is de besmetting vrij onopvallend aanwezig op bedrijven. Wellicht zijn in de praktijk meer bedrijven besmet dan dat er bedrijven zijn waar de symptomen daadwerkelijk worden waargenomen.’

Biest bron van infectie

Ook in geval van uiergezondheid komt *Mycoplasma bovis* vaak pas in tweede instantie in zicht, zo ondervindt Karlien Supré van MCC. ‘Wanneer een volwassen koe met aanhoudende mastitisproblemen telkens opnieuw onvoldoende reageert op de behandeling, dan komt

Mycoplasma bovis in beeld. Vrij typisch is dat de infectie vaak tot uiting komt in meerdere kwartieren tegelijk.'

Anderzijds meldt Supré dat de techniek om de infectie in melk te detecteren de laatste jaren aanzienlijk is verbeterd. 'Vroeger moest een melkstaal tien dagen tot drie weken op kweek worden gezet om mycoplasma vast te stellen. Met PCR gaan we op zoek naar het DNA van de bacterie en zien we veel sneller resultaat, met een grotere testgevoeligheid.'

De bestrijding van mycoplasma is erg moeilijk, geeft Hoflack aan. Hij spijt zich daarbij eerst toe op de mogelijke overdracht van koe naar kalf. 'Een besmette koe kan de ziekte rond de geboorte al doorgeven aan het kalf. Bij koeien met een verleden van uierontstekingen is het bijvoorbeeld beter om voorzichtig om te gaan met de biest en de melk.'

Omdat besmette biest een bron van infectie kan zijn, kunnen maatregelen op dat niveau de verspreiding van de ziekte tegengaan. Hoflack noemt het pasteuriseren van de biest.

'Bij pasteurisatie van de biest zien we dat de mycoplasma-bacterie al na dertig minuten afsterft.' Ook het afromen van de biest door centrifugeren biedt kansen. 'Het centrifugeren van biest is een mogelijkheid om de biest kiemvrij te maken aangezien de bacterie zich vooral in de vetfractie bevindt.'

Bioveiligheidsmaatregelen

Bij mycoplasma-mastitis adviseert Karlien Supré besmette koeien meteen af te voeren. Omdat de mogelijkheden in de bestrijding van de ziekte beperkt zijn, is een goede preventie van levensbelang. Zowel Geert Hoflack als Karlien Supré zien nog mogelijkheden voor een verbeterde bioveiligheid. Hoflack: 'Denk bijvoorbeeld aan bedrijfskleding voor alle bezoekers om de overdracht via personen of andere vectoren tegen te gaan.'

De preventie van longaandoeningen in het algemeen draagt ook bij aan het voorkomen van *Mycoplasma bovis*. 'Bij een longspoeling wordt *Mycoplasma bo-*

vis vaak samen met andere ziektekiemen teruggevonden. Dat lijkt erop te wijzen dat de infectie vooral speelt wanneer ook andere ziektekiemen kunnen toeslaan. Vaccinatie tegen andere respiratoire pathogenen is dus zeker relevant. Een bvd-vrijstatus, een aangepaste seleniumvoorziening en een goede ventilatie van de stallen kunnen helpen om problemen met *Mycoplasma bovis* in te perken.'

In een nieuw Veepeiler-project wordt verder gezocht naar risicofactoren voor mycoplasma op melk- en vleesveebedrijven. Volgens Karlien Supré is aankoop van vee daar één van. 'We zien dat veel bedrijven met de ziekte in aanraking komen na aankoop.' Grote of kleine bedrijven, dat maakt niet uit. 'Bedrijven met veertig of vijftig koeien krijgen net zo goed af te rekenen met *Mycoplasma bovis* als grote bedrijven van tweehonderd of vierhonderd koeien. Bedrijfsgrootte maakt in dat geval niet uit.'

In Nederland komt mycoplasma vooral voor op de grotere bedrijven. Een bedrijf met mycoplasma heeft gemiddeld 183 koeien, blijkt uit cijfers van de GD. Ook in Amerika stijgt het aantal infecties naarmate bedrijven groter worden.

Vaccinatie niet mogelijk

Maatregelen tegen het verspreiden van de infectie omvatten het individueel huisvesten van de kalveren. Op een probleembedrijf is een strikte individuele huisvesting van kalveren tot de leeftijd van acht weken noodzakelijk om verspreiding van de infectie tegen te gaan. 'Kalveren die ziek worden, kunnen beter in een aparte kalverafdeling worden gehuisvest met enkel aangetaste kalveren, strikt afgescheiden van de gezonde kalveren.' Tot slot is het belangrijk om kalverhokken na gebruik te reinigen en goed te ontsmetten, adviseert Hoflack. 'We zien dat de kiem veel langer overleeft in de omgeving dan oorspronkelijk gedacht. Na het reinigen is het noodzakelijk om de hokken ook nog goed te ontsmetten.'

De ziekte is moeilijk te genezen. Antibiotica kunnen slechts beperkt helpen, zegt Hoflack. 'Het is belangrijk om in het geval van *Mycoplasma bovis* gericht antibiotica te kiezen en langdurig te behandelen en zelfs dan zijn de resultaten na therapie vaak teleurstellend.'

Vaccineren is geen optie. 'Bij varkens is vaccinatie wel mogelijk, maar de ziekte bij varkens verschilt van die bij runderen. De ontwikkeling van een vaccin voor runderen is daardoor moeilijk en op korte termijn niet mogelijk.'

Besmette biest is een mogelijke bron van infectie voor mycoplasma